

עיר התורה שקרובה אליך

מרדכי מלכא

רב ואב"ד עיה"ק אלעד ת"ו

יו"ר ועדת סת"ם העולמית

הרבנות הראשית לישראל

לשכת הרבנות הראשית אלעד. ראש העין. הרצליה

בד"צ אלעד*בתי הוראה*שרותי דת*רישום נישואין*כשרות*מקואות*עירובין

The office of Rabanoot Eled – in hesd of Rabbi MORDECHAI MALKA

המלך

פרשת ראה

אור

התביעה מכל אדם להפוך ביתו למזכה הרבים

דברים פרק יא (כו) ראה אנכי נתן לפניכם היום ברכה וקללה: (כו) את הפרכה אשר תשמעו אל מצות יקח אלהיכם אשר אנכי מצוה אתכם היום: (כח) והקללה אם לא תשמעו אל מצות יקח אלהיכם וסרתם מן הדרך אשר אנכי מצוה אתכם היום ללכת אחרי אלהים אחרים אשר לא ידעתם:

שאלות:

א והקשה האור החיים דברים פרק יא פסוק כו ראה אנכי נתן וגו'. צריך לדעת למה אמר לשון ראייה על הדברים? **ב** עוד צריך להבין אמרו אנכי מה העניין להדגיש שמושה רבנו מדבר? **ג** עוד הקשו המפרשים מדוע פתח הכתוב בלשון יחיד "ראה" וסיים בלשון רבים "לפניכם"?

בנוהג שבעולם:

כל זוג שבונה את ביתו בידו הבחירה איך הבית שלהם יראה האם יהיה בית צבורי ומזכה הרבים או בית פרטי ואישי ובדרך כלל כאשר נתבונן בנוהג העולם כל אדם חי את חייו ושלם עם עצמו ובטוח בדרכו וכמאמר שלמה המלך במשלי פרק כא (ב) בלי־הֶרֶדֶף־אִישׁ יִשָּׂר בְּעֵינָיו וְתִכֵּן לְבָתוֹ יִקַּח: כך שיכול האדם להעביר כל שנות חייו עלי אדמות מבלי לתבוע מעצמו דבר, אולם תורתנו הקדושה מלמדת אותנו שהיב כל אדם לחשוב שבשבילו נברא כל העולם והוא תכלית העולם ועליו להצדיק את קיום העולם כולו עבור מעשיו כך שכל זוג שבונה את ביתו צריך לשאוף להפוך ביתו למגדל אור לכלל ולחפש נושא שהבית יוכל להקריב למען הכלל, ישנם רבים אשר פתחו גמחים שונים לעשות חסד עם הכלל, ויש אשר זכו להיות מזכה הרבים בלימוד התורה או בהחזקת התורה וכדומה ואין ספק שלכל אחד ישנם כישורים שיכול לנצל אותם ולחשוב כיצד יוכל להטיב עם הכלל כאשר נבאר.

כל אדם יכול להכריע את העולם:

וכתב הכלי יקר לתריץ בהקדם מאמר חז"ל **במסכת קידושין דף מ ע"ב ר' אלעזר בר' שמעון** אומר לפי שהעולם נידון אחר רובו והיחיד נידון אחר רובו, עשה מצוה אחת אשריו שהכריע את עצמו ואת כל העולם לכף זכות, עבר עבירה אחת אזי לו שהכריע את עצמו ואת כל העולם לכף חובה, שנאמר וחוטא אחד כו', בשביל חטא יחידי שעשה זה אבד ממנו ומכל העולם טובה הרבה. הראת לדעת בכוח יחיד להיות מכריע את העולם לטוב ולמוטב, ולזאת רומזת התורה שמתחילה בלשון יחיד ראה מלשון להתבונן שכל אחד תלוי בו הכלל ונותן לפניכם שזה הכלל מאחר והעולם תלוי במעשיו של היחיד.

ביאור המאור ושמש דברים הפטרת שבת שובה:

ובדרך זו ביאר המאור ושמש את הפסוק שובה ישראל עד ה' אלהיך פי כשלת בעונך, קחו עמכם דברים ושובו אל ה' אמרו אליו פל תשא עון וקח טוב וגשלקמה פרים שפתינו. הנה כבר דקדקתי על אמרו 'שובה ישראל עד ה' אלהיך כי כשלת וגו' לשון יחיד, ואחר כך אמר 'קחו עמכם' לשון רבים. וכו' אמנם יבואר וכו' וכן כל אדם העובד ה' צריך לראות תמיד את עצמו כאלו אין להקב"ה בעולם הזה אלא אותנו לבדו, וכאלו כל העולם תלוי במעשיו, ואז על ידי זה יראה לשוב אליו יתברך ולתקן את כל אשר פגם בכדי שיכריע את כל העולם לכף זכות. ואז הגם כי ה' אין מעשה כללות ישראל כראוי, הוא מקיים את העולם על ידי מעשיו, וכו' וזהו שובה ישראל עד ה' אלהיך פירוש, שכל כך תשוב בתשובה כאלו כל העולם כולו אינו אלא עליך, ואין בעולם אלא אתה לפני השם, וה' הוא אלקיך לבד, ולכן נאמר בלשון יחיד. ואמר כי כשלת בעונך פירוש, שה' על ידי עונך תוכל להכשיל את כל העולם, לכן תזהר לשוב בתשובה שלימה, וכמאמר חז"ל **במסכת קידושין דף מ ע"ב**.

כל בית יכול להיות צבורי:

זאת ועוד נראה לענ"ד להוסיף ולבאר בדרך קצת שונה הקב"ה מדבר לכל אחד ואחד שיכול לבנות את ביתו כבית צבורי שבו מזכים הרבים ומטיבים עם הכלל ולהיות בתואר "נותן לפניכם" בזה שהופך ביתו לבית שמטיב עם הכלל, ולא יאמר בלבבו שהוא אינו ראוי או לא מסוגל לעשות ולפעול למען הכלל וגם לא יסתפק בדאגה

עיר התורה שקרובה אליך

מרדכי מלכא

רב ואב"ד עיה"ק אלעד ת"ו

יו"ר ועדת סת"ם העולמית

הרבנות הראשית לישראל

לשכת הרבנות הראשית אלעד. ראש העין. הרצליה

בד"צ אלעד*בתי הוראה*שרותי דת*רישום נישואין*כשרות*מקואות*עירובין

The office of Rabanoot Eled – in hesd of Rabbi MORDECHAI MALKA

העצמית והאישית ויאמר בליבו שלום עלייך נפשי, ולזאת אמר משה רבנו "אנכי" תראה ממני שאני איש ציבור וכל אחד ילמד לסגל ולאמץ לעצמו את הדרך הזו להפוך ביתו לטובת הכלל ולהיות בית צבורי, וזו דרכה של תורה כאשר נבאר להלן שצדיקים טובעים מעצמם.

אם שנים הן אני ובני הן.

הנה מבואר במסכת סוכה דף מה ע"ב ואמר הזקיה אמר רבי ירמיה משום רבי שמעון בן יוחי יכול אני לפטור את כל העולם כולו מן הדין מיום שנבראתי עד עתה, ואילמלי אליעזר בני עמי, מיום שנברא העולם ועד עכשיו, ואילמלי יותם בן עוזיהו עמנו, מיום שנברא העולם עד סופו. ואמר הזקיה אמר רבי ירמיה משום רבי שמעון בן יוחי ראיתי בני עלייה והן מועטין, אם אלף הן, אני ובני מהן, אם מאה הם אני ובני מהן, אם שנים הן אני ובני הן. ופרש"י שם וז"ל לפטור, בזכותי אני סובל כל עונותיכם, ופטרן מן הדין. יותם בן עוזיהו, צדיק היה, ועניו יותר משאר מלכים, וזכה בכיבוד אביו, ועליו נאמר בן יכבד אב (מלאכי א), שכל הימים שהיה אביו מצורע והוא היה שופט עם הארץ, כדכתיב (מלכים ב טו), ויותם (בנו) [מסורת הש"ס בן המלך על הבית] שופט וגו' לא נטל עליו כתר מלכות בחייו, וכל דינין שהיה דן, אומרן בשם אביו. ועד סופו, עד שיכלה העולם. ראיתי בני עלייה והן מועטין, רואה אני לפי מעשה הבריות שבני עלייה, כת המקבלין פני שכינה, מועטים הם.

דברי הוזהר במאמר רשב"י שמעון כיון שהוא נמצא בעולם אינו חרב:

עוד מבואר בזוהר השמטות כרך א (בראשית) דף רנה ע"א: פעם אחת יצא רשב"י וראה שהעולם חושך ואפילה אמר לבנו רבי אלעזר בא נראה מה הקב"ה רוצה לעשות בעולם, יצאו וראו מלאך שדומה להר גדול ומוציא מפיו שלושים שלהבות אש, שאל אותו רשב"י מה אתה רוצה לעשות, והשיב המלאך שהקב"ה שלח אותו להחריב העולם כיון שאין בו שלושים צדיקים, אמר לו רשב"י אני מבקש ממך תלך לקב"ה תודיע לו שרשב"י נמצא בעולם, הלך המלאך ואמר לקב"ה גלוי וידוע לך שרשב"י בעולם, למרות זאת לך תחריב את העולם ואל תשגיח בו, ראה אותו רשב"י שהורר להחריב אמר לו אני גוזר עליך ללכת מיד ואם לא תלך אני יגזור עליך שלא תוכל יותר לעלות לשמים, ולכן תאמר לקב"ה אם אין שלושים אולי יש עשרים ואם אין עשרים אולי יש עשרה ואם אין עשרה יש שניים אני ובני הם ואם אין שניים אני נמצא בעולם, יצאה בת קול מהשמים אשריך רשב"י שהקב"ה גוזר וצדיק מבטל שנאמר (תהלים קמ"ה) רצון יראוי יעשה:

שאלות על דברי רשב"י:

א) ויש לשאול על דברי רשב"י שנראים דבריו ח"ו כגאוונה שמתגאה בעצמו שהוא המיוחד יותר מכולן? ב) זאת ועוד שמשפיל את כל הדורות האחרים היתכן? ג) ועוד יש לשאול כיון שיכול לפטור העולם מהעונש מדוע לא פטרן וכי מי עיכב בידו?

וכן הלל כיצד אמר אם איני כאן מי כאן:

ונקדים שמעין זה מצינו במסכת סוכה דף נג ע"א תניא, אמרו עליו על הלל הזקן כשהיה שמה בשמחת בית השואבה אמר כן אם אני כאן הכל כאן, ואם איני כאן מי כאן. והקשה בשו"ת המהרל"ב"ח בקונטרס הסמיכה כיצד יתכן שיאמר בלשון כזו אשר פוגעת ומזלזלת ביתר חכמי הדור כאילו אינם כלום? ובפרט הלל הזקן שאמר מאי דסאני עלך לא תעביד לחברך סותר את דבריו? ועיי"ש מה שתירץ. ובזוהר פירש שכוונת הלל על השכינה וכפרש"י ועוד, ובתוספות בשם הירושלמי פירשו שכוונת הלל על ישראל.

ונלע"ד שחייב האדם לתבוע מעצמו שעליו עומד העולם:

ונראה לבאר ביאור נוסף בהקדם דברי המשנה מסכת סנהדרין דף לו ע"א לפיכך נברא אדם יחידי ללמדך שכל המאבד נפש אחד מישראל מעלה עליו הכתוב כאילו איבד עולם מלא וכל המקיים נפש אחת מישראל מעלה עליו הכתוב כאילו קיים עולם מלא. וכתב הרמב"ם הלכות סנהדרין פרק יב וז"ל בא"ד לפיכך נברא אדם יחידי בעולם ללמד שכל המאבד נפש אחת מן העולם מעלין עליו כאילו איבד עולם מלא וכל המקיים נפש אחת בעולם מעלין עליו כאילו קיים עולם מלא, הרי כל באי עולם בצורת אדם הראשון הם נבראים ואין פני כל אחד מהן דומין לפני חברו, לפיכך כל אחד ואחד יכול לומר בשבילי נברא העולם, וכו' עכ"ל. הרי שהרמב"ם מלמד אותנו יסוד גדול

עיר התורה שקרובה אליך

מרדכי מלכא

רב ואב"ד עיה"ק אלעד ת"ו

יו"ר ועדת סת"ם העולמית

הרבנות הראשית לישראל

לשכת הרבנות הראשית אלעד. ראש העין. הרצליה

בד"צ אלעד*בתי הוראה*שרותי דת*רישום נישואין*כשרות*מקואות*עירובין

The office of Rabanoot Eled – in hesd of Rabbi MORDECHAI MALKA

שחובה על כל אדם לתבוע מעצמו לנצל את כל היכולות שלו ויהשוב בליבו שבשבילו נברא העולם כולו וכולן נבראו לו לצוות לעשות רצונו, וברור שאין הכוונה ח"ו לזלזל באחרים ולבזותן או להשפילן, אלא המכוון שאסור לאדם להתעצל ולהיחלש בליבו כאילו אינו בעל יכולות לפעול ולעשות גדולות ונצורות למען הכלל. ובוזה יובנו הן דברי הלל והן דברי רשב"י שהן תבעו מעצמן שהם הכל וכל העולם נברא בשבילן וביכולתן לקיים את כל העולם ואף לפטרן מעונש, היינו שהוא תובע עצמו להגיע לדרגה כזו גבוהה שיוכל לפטור את כל העולם.

משל לכפריים:

וכבר נאמר בזה משל למה הדבר דומה שהיה כפר אחד שהיו בו שני בתי כנסת אחד של עשירים ואחד של עניים, והנה כל פעם שמגיע שמחת תורה העשירים אשר יש להם משקאות חריפים ששים ושמים ורוקדים ואילו אצל העניים הכל נגמר מהר וקינאו בהן, קם אחד והציע שיש לו רעיון בהיות ואין לאף אחד לתרום משקאות חריפים לכן נציב חבית בכניסת בית הכנסת וכל אחד במהלך השנה ישתדל מידי פעם להביא כוסית משקה חריף כך שבמהלך השנה יצטבר כמות גדולה ונוכל גם אנחנו לעשות שמחת התורה כמו העשירים, התקבל הרעיון בהתלהבות ולכן הציבו חבית בכניסת בית הכנסת ואכן התחילו הציבור להביא כוסיות של משקה ולשפוך לחבית ושמהו שמצטבר משקה חריף לשמחת התורה, אולם יש שהתחילו לחשוב שחבל על הכוסית משקה יביא כוסית מים ובודאי זה יתבטל בתוך המשקה החריף שיש בחבית ואכן עשה כך אלא שכולם יהודים וכולם חושבים איך להתפטר וחשבו גם הן על הרעיון וכיון שהמים והיי"ש נראה אותו הדבר לא מרגישים וכך היה שכל אחד הביא כוסית מים לחבית עד שב"ה התמלאה וכולם היו שמחים שבטוח יש להם משקה חריף ובהגיע שמחת תורה פתחו את החבית בשמחה והתחילו לשתות ומצאו מים כי אחד חשב שרק הוא עושה כך ולמעשה כל אחד סמך על אחרים וממילא הכל מים, אבל אם כל אחד היה אומר אם אני לא יביא לא יהיה משקה חריף ממילא היית כל החבית מלאה, והוא אשר אמר הלל לעצמו שאם אני כאן ממילא הכל כאן אם כל אחד יחשוב כך כולם יהנו וירקדו ותהיה שמחה גדולה אבל אם אני לא כאן וכך כל אחד יחשוב הרי לא יהיה כלום.

חובת האדם לתבוע מעצמו:

נמצינו למדים מהתנאים הלל ורשב"י שחייב כל אדם לתבוע מעצמו לנצל את כשרונותיו והיכולות שלו לפעול למען הכלל, ואסור לאדם להרגיע את עצמו שהוא אינו מסוגל כי חייב אדם לומר שבשבילו נברא העולם היתכן שאם היה יחידי בעולם יאמר שאינו יכול ודאי שהיה תובע מעצמו כיון שאין לו על מי לסמוך, כך גם במצב הזה שישנם רבים איתנו חייב לתבוע מעצמו ולהפוך ביתו לבית שמטיב עם הכלל וללכת בדרכי השם יתברך ולכל אחד יש יכולות לפעול ולעשות חיל רק צריך את הרצון והמוטיבציה ובוזה ינצל את חייו לתורה ולזיכוי הרבים.

כוח הברכה:

נשלח לי ע"י הרח"ג גמליאל רבנוביץ הכהן שליט"א ספר אברהם בעדנו חי אשר ליקט מדברי קודשו של האדמו"ר משומרי אמונים וצוק"ל אשר עמד בפרשתנו על לשונו של משה רבנו אשר אמר ראה אנכי נותן לפניכם ברכה וקללה, והקשה הכיצד אומר כך הרי בפועל הברכות והקללות נאמרו בהר גריזים ועיבל? גם מהו לשון לפניכם? והוספנו מהו לשון נותן מאחר ומדובר על הבחירה יותר ראוי לומר ראה יש לפניכם שני דרכים? ומתוך נפלא שבעצם משה רומז לדבר נוסף שלפני פטירתו הוא צריך להעביר את כוח הברכות שהיו בידו כעין שמצינו בחז"ל על האבות הקדושים אשר מסרו את כוח הברכה לבניהם אחריהם, וגם כאן מתכוון משה רבנו למי יעביר את הכוח הזה ואמר שהוא מניח אותו לפניכם לפני הצדיקים שבכל דור ודור אשר נאמר עליהם צדיק גוזר והקב"ה מקיים ודפח"ת. ולדברנו הנ"ל כל אחד ואחד צריך לשאוף ולתבוע מעצמו להיות הצדיק אשר זוכה בכוח הברכות ולא יחשוב שזה נמסר לצדיק מסויים אלא הוא מונח לפני כל אחד ואחד והכל תלוי במעשיו של האדם.

עוד מעשה עם החפץ חיים במעלת המזכה את הרבים:

מספרים על יהודי שהיה מחזיק ישיבה ולכן עיסוקו היה לאסוף כסף אלא שבערוב ימיו החליט שגם הוא צריך ללמוד קצת ולכן רצה להפסיק מעיסוקו ולשבת ללמוד, אלא שהחליט להיוועץ בחפץ חיים על כך, לאחר שהציע את שאלתו שאלו הח"ה שהיה אז בשנותיו האחרונות קנית נעליים חדשות, היהודי חשב שרח"ל הח"ה הזדקן

עיר התורה שקרובה אליך

מרדכי מלכא

רב ואב"ד עיה"ק אלעד ת"ו

יו"ר ועדת סת"ם העולמית

הרבנות הראשית לישראל

לשכת הרבנות הראשית אלעד. ראש העין. הרצליה

בד"צ אלעד*בתי הוראה*שרותי דת*רישום נישואין*כשרות*מקואות*עירובין

The office of Rabanoot Eled – in hesd of Rabbi MORDECHAI MALKA

וכבר אינו מדבר לעניין אבל בכל זאת מפני כבודו ענה שאכן קנה, המשיך הח"ח לשאול היכן קנית אצל סנדלר או בבית הרושת, ענה היהודי בבית הרושת כי שם זול יותר, אם כך הסנדלר צריך להיות מיליונר כי אם בעל בית החרושת המוכר בזול הוא עשיר כל שכן הסנדלר המוכר ביוקר צריך להיות עשיר מופלג, תמה היהודי על הקל וחומר הלא בבית החרושת מכינים עשרות זוגות ביום והסנדלר מכין זוג אחד בכמה ימים, ענהו הח"ח זהו בדיוק הישיבה שאתה מקיים בעבודתך היא בית הרושת לתורה בעוד שאם תשב ללמוד לכד תהיה כמו הסנדלר.

מעשה עם הרב זושא:

מסופר על רבי זושא מאניפולי אחיו של הרבי ר' אלימלך שהיה אומר אם אחרי המאה ועשרים שלי כאשר אעמוד בפני בית דין של מעלה יבואו ישאלו אותי זושא למה לא היית כמו משה רבינו, משאלה זו אינני מפחד אענה להם מיד כי אני לא משה רבינו, אם ישאלו אותי למה לא היית כמו רבי עקיבא, גם משאלה זו אינני מפחד ואומר מיד כי אני לא רבי עקיבא, אבל הרי ישאלו אותי זושא למה לא היית זושא, אוי משאלה זו אני מפחד על זה לא יהיה לי מה לענות, כי אכן זושא יכולתי להיות את הכוחות שנתנו לי לא ניצלתי את הכישרונות שהיו בי לא מיציתי עד תום לא עמדתי בציפיות שהיו לבוראי ממני אוי לי מיום הדין אוי לי מיום התוכחה על זה בכה רבי זושא מה אומר ומה אענה אם ישאלו אותי זושא למה לא היית לפחות זושא. זה מה שאומרת המשנה כאן כל המזכה את הרבים כל אדם יכול להיות בכלל מזכה הרבים כל אדם גם צריך להיות בכלל מזכה הרבים כמה הם רבים מיהם הרבים עד כמה מזכה הכל יחסי כל אחד לפי דרגתו וכפי יכולתו לא דורשים מאיתנו להיות משה רבינו או רבי עקיבא אך דורשים גם דורשים מכל אחד מאיתנו להיות הוא עצמו ולנצל את כישוריו ויכולותיו ובזה זוכה ומזכה בזה ובכא ומברך בשפע ברכה והצלחה.

מופר השכל:

נמצינו למדים שחובתו של כל אדם וכל זוג לתבוע מעצמם איך לבנות את ביתם ולפעול למען הכלל ולא להסתמך על אחרים ולדעת שבלעדיו אין תחליף ואין קיום לעולם וכמו שהפרצוף של אחד שונה מחברו למרות מליארדי האנשים בעולם אין שום דמות דומה לחברו דבר שהוא מעל הטבע והכל כדברי הרמב"ם לחייב כל אחד להפנים שהוא מיוחד ובשבילו נברא העולם, ורק כך כמו שהלל אמר אם אני כאן הכל כאן ואם לא אין כלום וכרשב"י שאמר שהוא יחיד שעליו עומד העולם כי הם תבעו מעצמם שעליהן עומד העולם ורק בדרך זו הופך את ביתו למגדל אור לכלל ולהיות מיוחד בתחומו ובמעשיו, ובהיות ואנו נמצאים בפתחו של חודש אלול ומתקרבים לימי הדין אחת העצות הנפלאות לזכות בדין אמר רבי ישראל מסלאנט שכל אדם יהפוך עצמו לאיש ציבור והכלל כי בזה דנים אותו במידת הרחמים מפני שאינו שייך רק לעצמו אלא הוא שייך לכלל ומטיב עימם וממילא כאשר דנים אותו מתייחסים בדינו לכלל הסובב אותו ויוצא בדימוס מדינו, יהיה רצון שנוכה כולנו ממזכי הרבים ונהפוך ביתנו למגדל אור לכלל ונזכה כולנו לכתובה וחתימה טובה אמן.

בברכת חודש טוב ומבורך וכתובה וחתימה טובה

בידידות ואהבה

הצב"י מרדכי מלכא עיה"ק אלעד

